

Vergaderjaar 2009–2010

32 395 XIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2010 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2010 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenaamde begrotingstoelichting).

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Algemeen

Uitgaven (bedragen x € 1 mln)

1. Aangekondigde verhoging in de Voorjaarsnota 2010	
Hoofdstuk XIII:	331,5
2. Mutatie onderhavig wetsvoorstel	331,5
	<hr/>
Vershil	0,0

Na het onderhavige wijzigingsvoorstel komt het totaal van de uitgavenbegroting 2010 van EZ er als volgt uit te zien:

Vastgestelde begroting 2010	2 959,9
Bij: Eerste suppletore begroting 2010	331,5
	<hr/>
Totaal beschikbaar	3 291,4

Ontvangsten (bedragen x € 1 mln)

1. Aangekondigde verlaging in de Voorjaarsnota 2010	
Hoofdstuk XIII:	481,3
2. Mutatie onderhavig wetsvoorstel	481,3
	<hr/>
Vershil	0,0

Na het onderhavige wijzigingsvoorstel komt het totaal van de ontvangstenbegroting 2010 van EZ er als volgt uit te zien:

Vastgestelde begroting 2010	5 798,7
Bij: Eerste suppletore begroting 2010	481,3
	<hr/>
Totaal beschikbaar	6 280,0

2 Het beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties

De eerste suppletore begroting bevat mutaties op de vastgestelde begroting 2010. In deze suppletore begroting wordt voorgesteld de uitgaven- en ontvangstenraming voor 2010 met respectievelijk € 331,5 mln en € 481,3 mln te verhogen. De grootste en/of beleidsmatig meest relevante mutaties zijn in onderstaande tabel gespecificeerd. Voor een uitgebreidere toelichting op afzonderlijke verplichtingenmutaties wordt verwezen naar de toelichting per begrotingsartikel.

Overzicht belangrijkste suppletore mutaties

		verplich- tingen	uitgaven	ontvangsten
stand na ontwerpbegroting 2010 (in mln €)		4.235,7	2.959,9	5.798,7
artikel 1	1 Ontvangsten Nma			4,8
artikel 2	2 Innovatievouchers	2,3	4,3	4,3
	3 Valorisatie	12,6	4,7	4,7
	4 Innovatiekredieten	24,4	14,7	
	5 Innovatieprogramma's	182,9	45,2	25,2
	6 Kenniswerkers / HTTP		25,8	
	7 Lucht en ruimtevaart	35,7	1,2	
	8 Institutioneel onderzoek	14,0	7,1	7,1
artikel 3	9 Groeifinancieringsfaciliteit / GO (garantieplichting)	1.008,6	37,6	37,6
	10 BSRI	13,8		
	11 Actieplan veilig ondernemen		2,0	
	12 Beroepsonderwijs in bedrijf		5,8	5,8
	13 Onderwijs en ondernemerschap		4,9	5,4
	14 Nota Ruimte	75,1	42,1	42,1
	15 Sterke regio's		4,8	4,8
	16 Zuiderzeelijn	15,0		
artikel 4	17 COVA (garantieplichting)	324,0		
	18 Energie-innovatie	41,0	27,8	28,0
	19 Transitie management		29,5	27,9
	20 MEP/SDE	8.779,8	17,8	
	21 Duurzame warmte	35,8	5,0	5,0
	22 Joint Implementation		- 13,3	
	23 CCS	144,0	11,3	2,0
	24 ADEM		9,5	9,5
	25 BSIK		7,7	7,7
	26 Aardgasbaten			- 500,0
	27 Bijdrage aan het Fes			704,7
	28 Diverse ontvangsten (veiling emissierechten)			55,0
artikel 5	29 Overig (wereldexpo)	3,8	3,8	
	30 Internationaal excelleren	10,0	10,0	
artikel 10	31 ICT-flankerend beleid en administratieve lasten	10,9	10,6	
artikel 21	32 Ontvangsten buitendiensten			4,5
Overig		23,6	11,6	- 5,0
	totaal van de mutaties	10.757,2	331,5	481,3
	stand na 1e supp. 2010 (in mln €)	14.992,9	3.291,4	6.280,0

Toelichting belangrijkste mutaties

1. Bij Najaarsnota 2009 is de raming voor eerder opgelegde, nog niet ontvangen boetes in de bouwsector verlaagd. De verwachting is dat deze boetes vrijwel geheel ontvangen zullen worden, zij het later dan verwacht als gevolg van trager verlopende beroeps- en hoger beroepsprocedures. Dit resulteerde in een neerwaartse bijstelling van de ontvangstenraming in 2009 (€ 9,4 mln) bij Najaarsnota 2009 en een verhoging van de raming in 2010 (€ 4,8 mln) en 2011 (€ 4,6 mln).
2. In de praktijk blijkt dat het verzilveringspercentage van de innovatievouchers lager uitvalt dan eerder geraamd. Met deze mutatie wordt derhalve voorgesteld om, gegeven de beschikbare kasmiddelen voor dit instrument, de verplichtingenruimte voor de innovatievouchers op te hogen en daarmee de verplichtingenraming van het verzilveringspercentage in lijn te brengen met de streefwaarde van 70%. Daarnaast wordt voorgesteld de FES-middelen die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen opnieuw op te vragen in 2010.
3. Deze mutatie betreft het voorstel tot ophoging van het verplichtingenbudget voor Valorisatie 2010 (€ 12,6 mln). Deze verplichtingenruimte is in 2009 niet gecommiteerd. Daarnaast wordt voorgesteld de FES-middelen (kas) voor de SEED-regeling, die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen, in 2010 opnieuw op te vragen.
4. Op basis van het Aanvullend Beleidsakkoord in het kader van de crisismaatregelen wordt bij eerste suppletore begroting 2010

- € 24 mln opgevraagd uit de enveloppe duurzaam ondernemen voor het duurzaam technologisch innovatiekrediet.
5. Deze mutatie betreft onder andere het opvragen van de FES-middelen voor de projecten Food & Nutrition Delta (onderdeel TIFN), High Tech Systemen en Materialen (HTSM) en Chemie en Energie (Be-Basic). Daarnaast wordt vanuit de enveloppe duurzaam ondernemen bij eerste suppletore begroting 2010 € 20 mln opgevraagd voor de innovatietender High Tech Automotive Systems- Elektrische Voertuig Technologie (HTAS EVT) en voor losse projecten die de productie van elektrische voertuigen en componenten daarvoor ondersteunen. Ook heeft er een actualisatie van de ramingen plaatsgevonden.
  6. Voorgesteld wordt om € 22,9 mln aan kasmiddelen vanuit OCW bij eerste suppletore begroting 2010 aan de EZ-begroting toe te voegen. Bij tweede suppletore 2009 is vanuit het aanvullend beleidsakkoord is € 140 mln beschikbaar gesteld voor kennisinfrastructuur op de EZ-begroting. De middelen zijn verdeeld over de begrotingen van OCW en EZ. De verplichtingen zijn in 2009 aangegaan; met deze overheveling wordt (de verdeling van) de kasraming in lijn gebracht met kasmiddelen die naar verwachting in 2010 nodig zijn. Daarnaast wordt voorgesteld de kas die in 2009 niet tot besteding is gekomen voor High Tech Topprojecten door te schuiven naar 2010.
  7. Deze mutatie betreft de technische doorwerking van de verplichtingenmutatie van de tweede suppletore begroting 2009 voor het programma «Tropomi», een ESA-programma voor aardgasobservatie. Voorgesteld wordt om verplichtingenruimte toe te voegen aan de jaren 2010 (€ 35,7 mln) en 2014 (€ 4,8 mln).
  8. De FES-middelen voor het project Dynamic Two Phase Flow Lab (Marin) worden met deze mutatie opgevraagd.
  9. Voorgesteld wordt om de garantieruimte voor GO van € 758,6 mln die in 2009 niet tot benutting is gekomen, beschikbaar te stellen in 2010. Daarnaast is € 250 mln verplichtingenruimte toegevoegd voor garanties op leningen in het kader van bouwinvesteringen in de zorg. Ter afdekking van de schades zullen kostendekkende premies in rekening worden gebracht, waarvoor een ophoging van de uitgaven en de ontvangsten is verwerkt (€ 37,6 mln).
  10. Betreft het voorstel tot ophoging van het budget voor 2010 met de niet benutte verplichtingenruimte uit 2009 van de in dat jaar ingediende aanvragen inzake de projecten Delamine, Top Hillpack, Food enrichment bv en The Silicon Mine (TSM).
  11. Met deze mutatie wordt de eindejaarsmarge 2009 opgevraagd en toegevoegd aan het budget voor Veiligheid Kleine Bedrijven.
  12. Voorgesteld wordt de kasmiddelen die in 2010 nodig zijn voor Beroepsonderwijs in Bedrijf, op te vragen uit het FES (€ 5,8 mln). Deze middelen zijn in 2009 niet tot besteding gekomen en worden nu alsnog ingezet.
  13. Voorgesteld wordt de FES-middelen op te vragen die in 2010 benodigd zijn voor Onderwijs en ondernemerschap. Deze middelen zijn in 2009 niet tot besteding gekomen. Daarnaast betreft deze mutatie de meerjarige doorwerking van de overboeking naar OCW ten behoeve van het scholingsaanbod.
  14. en 15. Bij tweede suppletore begroting 2009 is reeds de verplichtingenruimte voor de Nota Ruimte-projecten Apeldoorn Kanaalzone, Eindhoven A2 zone en Groningen Centrale zone en de Sterke Regio-projecten Bio Sciencepark Leiden en High Tech Factory Twente, aan de EZ-begroting toegevoegd. Voorgesteld wordt om nu ook de verplichtingenruimte voor het Nota Ruimte-project Brainport Avenue Eindhoven aan de EZ-begroting toe te voegen, zodat de committeringen kunnen worden aangegaan. Daarnaast worden de

- hiervoor benodigde FES-middelen (de kas-middelen) voor financiering van deze projecten toegevoegd aan de EZ-begroting.
16. In 2010 wordt een committering aangegaan in het kader van het compensatiepakket Zuiderzeelijn. Voorgesteld wordt om hiervoor de verplichtingenruimte uit 2012 naar voren te halen. Dit heeft geen gevolgen voor de kasraming.
  17. Deze mutatie betreft de verhoging van het garantieplafond voor leningen bij het ministerie van Financiën door de COVA welke door EZ worden gegarandeerd.
  18. Het betreft de toevoeging aan de begroting van de middelen uit het FES welke zijn toegezegd in het kader van de Innovatie Agenda.
  19. Voorgesteld wordt om de FES-middelen (kas) in 2010 op te vragen ter financiering van verplichtingen betreffende een aantal UKR (Unieke Kansen Regeling) tenders, met name de tender Afvangtechnologie CO₂, de Energiebesparingstender en een tender gericht op Energietransitie. De hiervoor benodigde middelen zijn in 2009 niet benut, aangezien de uitvoering van de onderliggende projecten trager verloopt dan eerder geraamd.
  20. De voorgestelde verplichtingenmutatie wordt grotendeels veroorzaakt door op kasneutrale wijze verplichtingenruimte naar 2010 te halen om in 2010 de budgetten te kunnen publiceren en de verwachte beschikkingen voor de SDE 2010 af te kunnen geven. Deze verplichtingenruimte wordt in mindering gebracht op de latere jaren (tot circa 2025) waarin de aan de verplichtingen verbonden daadwerkelijke betalingen plaatsvinden. De voorgestelde kasmutatie wordt nagenoeg geheel veroorzaakt door de middelen die vanuit het aanvullend beleidsakkoord beschikbaar zijn gesteld voor het thema Wind op Zee.
  21. Voorgesteld wordt om in 2010 de kas- en verplichtingenbedragen vanuit het FES op te vragen voor de ondersteuning van boringen naar aardwarmte (geothermie). Economische Zaken verlaagt het financiële risico voor boringen naar aardwarmte door zich via dit instrument garant te stellen voor niet-succesvolle boringen. Naar verwachting zal slechts een klein deel van de verplichtingen tot daadwerkelijke betalingen leiden, aangezien bij succesvolle boringen geen uitbetaling plaatsvindt.
  22. In 2009 zijn door een overboeking van Buitenlandse Zaken aan EZ bij Najaarsnota HGIS-middelen vrijgemaakt voor de aankoop van 3 Mton CO₂ gegroende emissierechten. Met de voorgestelde mutatie, een intertemporele kasschuif binnen de HGIS-begroting, wordt deze overboeking volgens afspraak gecompenseerd.
  23. Voorgesteld wordt om het verplichtingenbudget te verhogen voor committering van het door de Europese Commissie geselecteerde CCS-demonstratieproject van E.ON/Electrabel (ROAD project). Het ROAD project is het eerste grootschalige CCS-demonstratieproject in Nederland gericht op het ontwikkelen en realiseren van CO₂-afvang, -transport en -opslag bij de in aanbouw zijnde E.ON-kolencentrale Maasvlakte op de Maasvlakte te Rotterdam. Tevens bevat deze mutatie de toevoeging van de vanuit het Aanvullend Beleidsakkoord beschikbaar gestelde middelen voor CO₂-afvang en het voorstel om de kasmiddelen die in 2010 voor dit onderwerp benodigd zijn, op te vragen uit het FES.
  24. Voorgesteld wordt om de voor het FES-project ADEM in 2010 benodigde middelen (uitgaven- en ontvangstenbudget) op te vragen uit het FES. In tegenstelling tot de eerdere verwachtingen is het voorschot voor dit project niet eind 2009 verstrekt, maar begin 2010.
  25. De uitfinanciering van de BSIK-projecten verloopt trager dan eerder geraamd, waardoor de hiervoor beschikbare middelen uit het FES in

- 2009 niet zijn opgevraagd. Voorgesteld wordt om de kasgelden die in 2010 voor de uitfinanciering benodigd zijn, op te vragen uit het FES.
26. De lagere opbrengst wordt onder meer veroorzaakt door opwaartse bijstelling van de verwachte kosten van de aardgaswinning. Daarnaast wordt de koppeling tussen de gasprijs en de olieprijs steeds losser. Een steeds groter deel van het gas wordt verkocht tegen, lager dan eerder geraamde, spotprijzen in plaats van tegen (hogere) oliegekoppelde gasprijzen. Daar staat tegenover dat zowel het verwachte productievolume als de verwachte olieprijs is verhoogd.
  27. De mutatie betreft een verlaging van de bijdrage aan het FES en stemt daarmee de voeding van het FES af op de wijzigingen die bij eerste suppletore begroting 2010 door de verschillende departementen worden voorgesteld.
  28. De veiling van CO₂-emissierechten, die oorspronkelijk in 2009 was gepland, heeft in april 2010 plaatsgevonden. Er zijn vier miljoen CO₂-rechten geveild voor een totaalbedrag van ruim € 55 mln.
  29. Voorgesteld wordt om € 3,8 mln, afkomstig uit de eindejaarsmarge HGIS over 2009, bij de eerste suppletore begroting 2010 toe te voegen aan dit budget ten behoeve van de financiering van de Wereldtentoonstelling 2010 te Shanghai.
  30. Het voorstel is om € 10 mln, afkomstig uit de eindejaarsmarge HGIS over 2009, toe te voegen aan het budget voor 2g@there (internationaal excelleren) in 2010. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan het grote beroep op 2g@there en kunnen de in 2009 ingediende aanvragen waar geen budget meer voor was, thans worden gecommiteerd en afgehandeld.
  31. Door de verandering per 2010 van Gemeenschappelijke Beheer Organisatie (GBO) in de baten-lastendienst Logius (BZK) is een splitsing aangebracht tussen de eigenaarsrol en de opdrachtgeversrol. Om die reden is EZ opdrachtgever geworden voor een aantal projecten die Logius uitvoert. Deze mutatie betreft de overheveling van budgetten van diverse ministeries naar de begroting van EZ. EZ sluit hiervoor een overeenkomst met Logius.
  32. Het eigen vermogen van SenterNovem, Octrooicentrum Nederland en Agentschap Telecom was ultimo 2009 hoger dan op basis van de nieuwe Regeling baten-lastendiensten 2007 is toegestaan. Het surplus aan eigen vermogen van in totaal € 4,5 mln wordt in 2010 aan EZ afgedragen.

Artikel 1: Goed functionerende economie en markten in Nederland en Europa (in € mln)

	Stand ontwerpbe- groting 2010	Mutaties 1 ^e suppletore begroting 2010	Stand 1 ^e suppletore begroting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)				
Verplichtingen (totaal)	88,6	0,5	89,1	0,4	1,0	0,8	0,8
<i>Programma gerelateerde verplichtingen</i>	25,4	0,3	25,7	0,3	0,9	0,7	0,7
Markt en spelregels							
OD 2: Optimale marktordening en mededinging bevorderen							
– Bijdrage Metrologie	14,8		14,8				
– Raad Deskundige Nationale Standaard	0,1		0,1				
– PIANOo Programma	5,7	– 0,5	5,2				
– Markt en Overheid	0,9		0,9				
– Bijdrage diverse instituten	1,3		1,3				
Algemeen							
– Opdrachten en onderzoek	2,7	0,8	3,5	0,3	0,9	0,7	0,7
<i>Apparaat gerelateerde verplichtingen</i>	63,1	0,2	63,3	0,1	0,1	0,2	0,2
– Personeel Markten	8,5	0,1	8,6			0,1	0,1
– PIANOo Personeel	2,4		2,4				
– Apparaatsuitgaven NMa/Dte	45,6	0,1	45,7	0,1	0,1	0,1	0,1
– Apparaatsuitgaven Consumentenautoriteit	6,6	0,1	6,7	0,1	0,1	0,1	0,1
Uitgaven (totaal)	88,4	0,5	88,9	0,4	1,0	0,8	0,8
Waarvan programma-uitgaven	25,1	0,3	25,4	0,3	0,9	0,7	0,7
Waarvan juridisch verplicht ¹	19,2		19,2				
OD 2	22,7	– 0,5	22,1				
OD 3	0,2		0,2				
Algemeen	2,3	0,8	3,1	0,3	0,9	0,7	0,7
Ontvangsten (totaal)	45,8	4,8	50,6	4,6			
– Ontvangsten NMa	11,8	4,8	16,6	4,6			
– High Trust	26,5		26,5				
– Ontvangsten Dte	4,7		4,7				
– Fees NMa	2,8		2,8				

¹ Dit betreft uitfinanciering van verplichtingen die tot en met 2009 zijn aangegaan en de bijdragen aan instellingen en instituten. Inmiddels zijn uiteraard ook in de eerste maanden van 2010 uitgaven juridisch verplicht.

Ontvangsten NMa

Bij Najaarsnota 2009 is de raming voor eerder opgelegde, nog niet ontvangen boetes in de bouwsector verlaagd. De verwachting is dat deze boetes vrijwel geheel ontvangen zullen worden, zij het later dan verwacht als gevolg van trager verlopende beroeps- en hoger beroepsprocedures. Dit resulteerde in een neerwaartse bijstelling van de ontvangstenraming in 2009 (€ 9,4 mln) bij Najaarsnota 2009 en een verhoging van de raming in 2010 (€ 4,8 mln) en 2011 (€ 4,6 mln).

Artikel 2: Een sterk innovatievermogen (in € mln)

	Stand ontwerpbe-groting 2010	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties 1 ^e suppletore begroting 2010	Stand 1 ^e suppletore begroting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)				
Verplichtingen (totaal)	624,2	10,0	282,5	916,7	34,0	10,6	18,2	8,4
<i>OD 1: Meer bedrijven die meer (technologische) kennis ontwikkelen en benutten</i>								
– Innovatievouchers	170,8	20,0	42,2	233,0	4,5	4,5	4,7	4,8
– Innovatie Prestatie Contracten	31,9		2,3	34,2	1,5	1,5	1,7	1,8
– TechnoPartner	20,0	20,0		40,0				
– Valorisatie	22,4			22,4				
– Innovatiekredieten	13,1		12,6	25,7				
– Syntens	48,1		24,4	72,4				
– Eurostars	32,8			32,8				
– Eurostars	2,5		3,0	5,5	3,0	3,0	3,0	3,0
<i>OD 2: Topprestaties op innovatiethema's</i>								
– Innovatieprogramma's	381,8	– 10,0	235,3	607,3	23,7	0,6	8,1	– 2,0
– Lucht- en ruimtevaart	242,5	– 10,0	183,4	415,9	37,3	12,1	16,0	1,0
– Institutioneel onderzoek	41,1		30,5	71,6	– 5,0	– 4,7	– 4,7	0,1
– Internationaal innoveren	56,4		14,1	70,4				
– Overig ¹	9,8		– 3,4	6,3	– 3,3	– 3,3	– 3,3	– 3,3
<i>Algemeen</i>	32,4		10,7	43,0	– 5,3	– 3,4	0,1	0,3
– Personeel Innovatie	71,4		5,0	76,4	5,7	5,5	5,5	5,5
– Bijdragen Agentschap	6,8			6,8				
– Bijdragen Organisaties	59,6		5,2	64,8	5,7	5,5	5,5	5,5
– Bijdragen Organisaties	5,0		– 0,2	4,8				
Uitgaven (totaal)	766,3	10,0	102,7	879,0	56,3	51,1	59,8	51,3
– Waarvan programma-uitgaven	697,6	10,0	86,8	794,4	50,2	45,8	54,1	45,9
– Waarvan juridisch verplicht ²	577,5			572,9				
– Waarvan operationeel doel 1	151,5	20,0	16,5	188,0	9,0	3,0	3,0	5,3
– Waarvan operationeel doel 2	539,3	– 10,0	70,3	599,6	41,2	42,8	51,1	40,6
– Waarvan Algemeen	6,8			6,8				
Ontvangsten (totaal)	193,2		35,2	228,4	40,2	46,8	47,1	43,4
– Ontvangsten Rijksoctrooiwet	28,2		1,0	29,2	1,0	1,0	1,0	1,0
– Ontvangsten TOP	18,8			18,8				
– Ontvangsten luchtvaartkredietrege-ling	5,6		– 5,6		– 3,2	– 3,7	– 4,3	– 5,0
– Ontvangsten uit Fes	138,3		39,8	178,1	42,4	49,6	50,5	47,4
– Ontvangsten Eurostars	0,6			0,6				
– Diverse ontvangsten	1,6			1,6				

¹ Overige verplichtingen bestaan uit de Innovatiegerichte Onderzoeksprogramma's (IOP's), Creative Challenge Call, Uitdagingskredieten, bijdrage aan instituten, onderzoek & beleidsexperimenten, overige kredieten en overige verplichtingen.

² Dit betreft uitfinanciering van verplichtingen die tot en met 2009 zijn aangegaan en de bijdragen aan instellingen en instituten. Inmiddels zijn uiteraard ook in de eerste maanden van 2010 uitgaven juridisch verplicht.

Innovatievouchers

Met deze mutatie wordt voorgesteld om de verplichtingenruimte voor de innovatievouchers te verhogen. In de praktijk blijkt dat, mede als gevolg van de laagdrempeligheid van de vouchers, het verzilveringspercentage van de vouchers lager is dan eerder geraamd. Met deze mutatie wordt, gegeven de beschikbare kasmiddelen voor dit instrument, de verplichtingenraming van het verzilveringspercentage in lijn gebracht met de streefwaarde van 70%.

Valorisatie

Bij Miljoenennota 2010 is de start van een nieuw valorisatie instrument aangekondigd; het Valorisatie Programma. Hiermee wordt via samenwerkingsverbanden van kennisinstellingen en private partijen een impuls gegeven aan de valorisatie inspanningen in Nederland, zodat kennis beter en sneller wordt omgezet in nieuwe toepassingen, producten, processen of diensten. Deze mutatie betreft het voorstel tot ophoging van het verplichtingenbudget voor Valorisatie 2010. Deze verplichtingenruimte is

in 2009 niet gecommiteerd, omdat deze nieuwe Valorisatie-regeling toen nog in ontwikkeling was en pas in 2010 gepubliceerd is.

Innovatiekredieten

Op basis van het Aanvullend Beleidsakkoord in het kader van de crisismaatregelen wordt bij eerste suppletore begroting 2010 € 24 mln opgevraagd uit de enveloppe duurzaam ondernemen voor het duurzaam technologisch innovatiekrediet.

Eurostars en Internationaal innoveren

De Nederlandse deelname in de Eurostars-tenders is zeer succesvol. Deze mutatie betreft de ophoging van het budget voor Eurostars met € 3 mln, zodat beter kan worden aangesloten op de belangstelling vanuit het bedrijfsleven. Dekking wordt gevonden in het Eureka-budget (onderdeel internationaal innoveren).

Innovatieprogramma's

Deze mutatie betreft o.a. het opvragen van de FES-middelen voor de projecten Food & Nutrition Delta (onderdeel TIFN), High Tech Systemen en Materialen (HTSM) en Chemie en Energie (Be-Basic). Daarnaast wordt vanuit de enveloppe duurzaam ondernemen bij eerste suppletore begroting 2010 € 20 mln opgevraagd voor de innovatietender High Tech Automotive Systems- Elektrische Voertuig Technologie (HTAS EVT) en voor losse projecten die de productie van elektrische voertuigen en componenten daarvoor ondersteunen. Ook heeft er een actualisatie van de ramingen plaatsgevonden.

Lucht- en ruimtevaart

Deze mutatie bestaat uit twee delen. Het eerste deel betreft de technische doorwerking van de verplichtingenmutatie van de tweede suppletore begroting 2009 voor het programma «Tropomi», een ESA-programma voor aardgasobservatie. Er wordt verplichtingenruimte toegevoegd aan de jaren 2010 (€ 35,7 mln) en 2014 (€ 4,8 mln). Daarnaast wordt voor de jaren 2010 tot en met 2014 het budget voor de bijdrage aan het NIVR (€ 4,7 mln per jaar) overgeheveld naar «Bijdragen Agentschap». Zoals reeds bij tweede suppletore begroting 2009 is aangegeven, betreft dit een administratieve mutatie in de verplichtingenruimte als gevolg van de integratie van het NIVR in Agentschap NL.

Institutioneel onderzoek

De FES-middelen voor het project Dynamic Two Phase Flow Lab (Marin) worden met deze mutatie opgevraagd.

Overig

Betreft met name de middelen voor Nanolab (€ 13,1 mln) waarvoor vanuit het FES middelen aan de EZ-begroting worden toegevoegd. Omdat de verplichting voor Nanolab in 2009 versneld is aangegaan is bij tweede suppletore begroting 2009 verplichtingenruimte uit 2010 tot en met 2012 naar voren gehaald. De meerjarige doorwerking wordt nu bij eerste suppletore begroting 2010 verwerkt. Daarnaast bestaat deze mutatie onder andere uit de bijdragen van VROM, VWS, SZW, Justitie, LNV, OCW en BZK voor nanotechnologie.

Bijdragen Agentschap

Dit onderdeel betreft het budget voor de kosten voor uitvoering van regelingen door Agentschap NL (AgNL). Deze mutatie betreft onder andere de ophoging van de uitgavenraming voor NL Octrooiencentrum (onderdeel van AgNL) door een verwachte stijging van de ontvangsten door wijziging van de Octrooiwet 1995 in 2008. Daarnaast wordt voor de jaren 2010 tot en met 2014 het budget voor de bijdrage aan het NIVR

overgeheveld naar Bijdrage Agentschap. Dit betreft de meerjarige doorwerking van de mutatie die in 2009 bij tweede suppletore begroting is verwerkt (zie ook toelichting bij Lucht- en ruimtevaart).

Ontvangsten luchtvaartkredietregeling

Voor de luchtvaartkredietfaciliteit is in 2006 een bedrag van € 70 mln beschikbaar gesteld voor de periode 2006–2010. Als gevolg van vertraging bij projecten voor de A350 en A380 van Airbus, zijn de kredieten aan de Nederlandse luchtvaartindustrie later verstrekt dan in 2006 werd verwacht. Het gevolg hiervan is dat ook de terugbetalingen op een later moment zullen plaatsvinden dan in 2006 is geraamd. De mutatie, die doorloopt tot en met 2022, betreft een actualisering van de raming van de terugontvangsten.

Ontvangsten uit het Fes

Deze mutatie betreft het opvragen van FES-middelen voor diverse instrumenten die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen, maar in 2010 alsnog tot besteding zullen komen. Daarnaast worden de Fes-middelen opgevraagd voor de projecten High Tech Systemen en Materialen (HTSM), Chemie en Energie (Be-Basic), NanoLab, Dynamic Two Phase Flow Lab (Marin) en Food & Nutrition Delta (onderdeel TIFN).

Artikel 3: Een concurrerend ondernemingsklimaat (in € mln)

	Stand ontwerpbe- grooting 2010	Mutaties via NvW en amende- menten	Mutaties 1 ^e suppletore begroting 2010	Stand 1 ^e suppletore begroting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)				
Verplichtingen (totaal)	2625,6	10,0	1117,7	3753,4	- 4,9	- 14,9	0,1	0,1
Waarvan garantieverplichtingen	2435,0		1008,6	3443,6				
<i>Programma gerelateerde verplichtingen</i>	<i>2609,5</i>	<i>10,0</i>	<i>1117,1</i>	<i>3736,5</i>	<i>- 4,9</i>	<i>- 14,9</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>
Markt en spelregels								
OD 1: Bevorderen level playing field								
- Borgstellingsregeling Scheeps- nieuwbouw (garantieverplichting)	1000,0			1000,0				
- Innovatieregeling Scheepsbouw	17,5			17,5				
- BSRI	10,4		13,8	24,2				
Basispakket								
OD 2: Stimuleren meer en beter ondernemerschap								
- BBMKB (garantieverplichting)	765,0			765,0				
- Groeifinancieringsfaciliteit / GO(garantieverplichting)	670,0		1008,6	1678,6				
- Microkredieten	0,7			0,7				
- Actieplan veilig ondernemen		10,0	4,4	14,5				
- Bijdragen aan instituten	4,7		0,7	5,4				
- Bevorderen Ondernemerschap	12,0		- 4,3	7,6	0,5	0,5	0,5	0,5
- Beroepsonderwijs in bedrijf	12,6		- 0,8	11,8				
- Onderwijs & Ondernemerschap	3,0			3,0				
- Regiegroep Regeldruk	0,7			0,7				
Programmatisch pakket								
OD 3: Benutten van gebiedsge- richte economische kansen								
- Cofinanciering EZ in EFRO- programma's	2,5		0,5	3,0	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2
- Bijdrage aan ROM's	7,4		- 0,1	7,2				
- Bedrijventerreinen	10,9		3,2	14,1	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2
- PID	67,8		- 0,5	67,2				
- Zuiderzeelijn	5,0		15,0	20,0	- 5,0	- 15,0		
- Nota Ruimte-projecten			75,1	75,1				
- Bijdrage NBTC	16,8			16,8				
- Overig Toerisme	0,8			0,8				
- Bijdrage UNWTO	0,2			0,2				
Algemeen								
- Onderzoek en vernieuwingspro- gramma's Ondernemen	1,5		0,7	2,2				
<i>Apparaat gerelateerde verplichtingen</i>	<i>16,2</i>		<i>0,7</i>	<i>16,8</i>				
- Personeel Ondernemen	12,4			12,4				
- Bijdrage aan agentschap	3,8		1,5	5,3				
Uitgaven (totaal)	391,3	10,0	95,4	496,7	30,6	34,0	25,9	24,6
Waarvan programma-uitgaven	372,4	10,0	89,2	471,5	29,1	34,0	25,9	24,6
Waarvan juridisch verplicht ¹	237,6			271,7				
OD 1	32,4		- 4,3	28,1	- 0,6	- 0,6	1,1	
OD 2	167,7	10,0	49,1	226,9	9,4	10,4	9,5	8,5
OD 3	166,1		43,5	209,6	20,2	24,1	15,4	16,1
Algemeen	6,2		0,8	7,0	0,1			
Ontvangsten (totaal)	136,9		95,8	232,7	32,2	35,3	25,5	24,5
- BBMKB	25,2			25,2				
- Groeifinancieringsfaciliteit	72,0		37,6	109,6	11,0	10,0	9,0	8,0
- Garantierregeling scheepsbouw	10,0			10,0				
- Ontvangsten uit het Fes	21,8		58,2	80,0	21,2	25,3	16,5	16,5
- Diverse ontvangsten	0,9			0,9				
- Ontvangsten JSF	7,0			7,0				

¹ Dit betreft uitfinanciering van verplichtingen die tot en met 2009 zijn aangegaan en de bijdragen aan instellingen en instituten. Inmiddels zijn uiteraard ook in de eerste maanden van 2010 uitgaven juridisch verplicht.

BSRI

Betreft het voorstel tot ophoging van het budget voor 2010 met de niet benutte verplichtingenruimte uit 2009 van de in dat jaar ingediende aanvragen inzake de projecten Delamine, Top Hillpack, Food enrichment bv en The Silicon Mine (TSM). Met dit budget kunnen deze vier projecten in 2010 alsnog van start gaan.

Groefinancieringsfaciliteit/GO

Voorgesteld wordt om de garantieruimte voor GO (Garantie Ondernemingsfinanciering) van € 758,6 mln die in 2009 niet tot benutting is gekomen, beschikbaar te stellen in 2010. Daarnaast is € 250 mln verplichtingenruimte toegevoegd voor garanties op leningen in het kader van bouwinvesteringen in de zorg (de zogenaamde GO-Cure). Voor beide onderdelen van de GO worden ter afdekking van de schades kostendekkende premies in rekening gebracht, waarvoor een ophoging van zowel de uitgavenraming (schades) en de ontvangstenraming (premie) is verwerkt (€ 37,6 mln).

Actieplan Veilig Ondernemen en bevorderen ondernemerschap

Betreft de voorgestelde ophoging van het budget in 2010 voor subsidieregeling Veiligheid Kleine Bedrijven (€ 4 mln) om zo alsnog tegemoet te kunnen komen aan de aanvragen die in 2009 zijn ingediend. Dit is ook aan de orde geweest tijdens het Algemeen Overleg van 10 februari 2010 en toegelicht in de brief van 15 maart 2010 aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2009–2010, 28 684 nr. 271). Dekking komt uit het budget voor bevorderen ondernemerschap en uit de eindejaarsmarge 2009.

Bedrijventerreinen

Met deze mutatie wordt voorgesteld om het verplichtingenbudget voor de herstructureringsprojecten Barendrecht/Ridderkerk en Moerdijk, die in 2009 niet meer konden worden gecommiteerd, in 2010 in te zetten, zodat deze alsnog gecommiteerd kunnen worden.

Zuiderzeelijn

In 2010 wordt een committering aangegaan in het kader van het compensatiepakket Zuiderzeelijn. Voorgesteld wordt om hiervoor de verplichtingenruimte uit 2012 naar voren te halen. Dit heeft geen gevolgen voor de kasraming.

Nota Ruimte-projecten

Met deze mutatie worden de FES-middelen voor het Nota Ruimte-project Brainport Avenue Eindhoven opgevraagd, zodat de committeringen kunnen worden aangegaan. De bijbehorende kasmiddelen worden toegevoegd uit het FES (zie ook de onderstaande toelichting).

Ontvangsten uit het FES

Bij tweede suppletore begroting 2009 is reeds de verplichtingenruimte voor de Nota Ruimte-projecten Apeldoorn Kanaalzone, Eindhoven A2 zone en Groningen Centrale zone en de Sterke Regio-projecten Bio Sciencepark Leiden en High Tech Factory Twente aan de EZ-begroting toegevoegd. Met deze mutatie wordt voorgesteld om de hiervoor benodigde FES-middelen (de kas-middelen) voor financiering van deze projecten en het Nota Ruimte-project Brainport Eindhoven toe te voegen aan de EZ-begroting. De uitgaven voor deze projecten worden geraamd op de artikelonderdelen Nota Ruimte-projecten en Sterke regio-projecten. Daarnaast wordt voorgesteld de FES-middelen die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen voor diverse instrumenten in te zetten in 2010 (Beroepsonderwijs in Bedrijf en Onderwijs & Ondernemerschap).

Artikel 4: Doelmatige en duurzame energiehuishouding (in € mln)

	Stand ontwerpbe-groting 2010	Mutaties 1 ^e suppletore begroting 2010	Stand 1 ^e suppletore begroting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)				
Verplichtingen (totaal)	353,4	9332,8	9686,2	9,7	- 113,2	- 179,7	- 252,5
Waarvan garantieverplichtingen		324,0	324,0				
<i>Programma gerelateerde verplichtingen</i>	<i>326,4</i>	<i>9330,2</i>	<i>9656,6</i>	<i>7,4</i>	<i>- 115,5</i>	<i>- 182,0</i>	<i>- 254,7</i>
Markt en spelregels							
OD 1: Optimale ordening en werking van de energiemarkten							
- Stadsverwarming	19,5		19,5				
OD 2: Bevorderen van de voorzieningszekerheid							
- Doorsluit COVA-heffing	82,0		82,0				
- Leningen COVA (garantieverplichting)		324,0	324,0				
- Beheer Mijnschadestichtingen	0,1		0,1				
- O&O Bodembeheer	3,3	- 0,5	2,8	- 0,5	- 0,5	- 0,5	- 0,5
- Bijdrage aan diverse instituten	1,1		1,1				
Basispakket							
OD 3: Verduurzaming van de energiehuishouding							
- Energie-innovatie	76,0	43,8	116,8	10,5	6,2	3,5	1,0
- TransitieManagement	10,6	0,1	10,7	- 1,5	- 1,5	- 1,5	- 0,6
- Duurzame energie (MEP, SDE, Tegemoetkomingsregeling)	17,4	8779,8	8797,2	27,5	- 93,7	- 157,5	- 228,6
- Duurzame warmte	56,3	35,8	95,1				
- Overige uitgaven duurzame energie	0,5	- 0,1	0,4				
- CO ₂ -reductieplan / Joint Implementation	9,2	3,4	12,6				
- Carbon Capture and Storage	9,0	144,0	153,0	- 28,5	- 26,0	- 26,0	- 26,0
- Bijdrage aan ECN	31,9		31,9				
Algemeen							
- Bijdrage Algemene Energie Raad	0,1		0,1				
- Diverse programmauitgaven energie (HFR)	8,1		8,1				
- O&O Energie	1,4	- 0,1	1,3	- 0,1	- 0,1	- 0,1	- 0,1
<i>Apparaat gerelateerde verplichtingen</i>	<i>27,0</i>	<i>2,7</i>	<i>29,6</i>	<i>2,2</i>	<i>2,2</i>	<i>2,2</i>	<i>2,2</i>
- Personeel Energie	7,1	2,9	10,0	2,0	2,0	2,0	2,0
- Bijdrage aan agentschap	15,5	- 0,9	14,6				
- Apparaatsuitgaven SodM	4,4	0,7	5,1	0,3	0,3	0,3	0,3
Uitgaven (totaal)	1181,3	105,8	1287,1	10,6	- 15,8	- 37,0	3,6
Waarvan programma-uitgaven	1154,1	102,9	1257,1	8,3	- 18,0	- 39,2	1,4
Waarvan juridisch verplicht ¹	1069,6		1132,1				
OD 1	19,5		19,5				
OD 2	86,5	- 0,5	85,9	- 0,5	- 0,5	- 0,5	- 0,5
OD 3	1033,7	95,1	1128,8	8,5	- 17,9	- 39,1	1,6
Algemeen	14,4	8,3	22,8	0,4	0,4	0,4	0,3
Ontvangsten (totaal)	5379,2	340,6	5719,7	264,2	1754,3	2020,7	2121,8
- Ontvangsten COVA	82,0		82,0				
- Aardgasbaten	8150,0	- 500,0	7650,0	250,0	1550,0	2000,0	2250,0
- Bijdrage aan het Fes	- 3138,6	704,7	- 2434,0	2,7	197,1	16,2	- 130,1
- Ontvangsten zoutwinning	1,8		1,8				
- Ontvangsten Fes	228,9	80,9	309,8	11,5	7,2	4,5	1,9
- Diverse ontvangsten	55,2	55,0	110,2				

¹ Dit betreft uitfinanciering van verplichtingen die tot en met 2009 zijn aangegaan en de bijdragen aan instellingen en instituten. Inmiddels zijn uiteraard ook in de eerste maanden van 2010 uitgaven juridisch verplicht.

COVA (garantieverplichting)

Nederland heeft op het terrein van oliecrisisbeleid internationale verplichtingen tot het aanhouden van een minimale voorraad olieproducten. De stichting COVA draagt in opdracht van de minister van Economische Zaken zorg voor de aankoop, verkoop en opslag van deze olieproducten. Dit wordt gefinancierd door middel van leningen bij het

Ministerie van Financiën waarvoor Economische Zaken garant staat. Om de stichting COVA de komende jaren voldoende ruimte te geven voor het uitvoeren van haar taak wordt het plafond voor deze garantie verhoogd. Deze verhoging is onder meer nodig ter financiering van de verplaatsing van een deel van de fysieke voorraad. Daarnaast zal in de toekomst een groter deel van de voorraadverplichting als fysieke voorraad worden aangehouden in plaats van door middel van zogenaamde tickets (opties).

Energie Innovatie

In 2009 zijn niet alle FES-middelen die voor Energie Innovatie beschikbaar waren, gecommitteerd. Voorgesteld wordt om het niet-gecommitteerde bedrag uit 2009 toe te voegen aan het budget voor 2010 opdat dit opnieuw kan worden ingezet. Energie Innovatie is gericht op de kwaliteit van het onderzoek naar de thema's ketenefficiency, zon-pv en groene grondstoffen en de realisatie van pilot projecten. Daarnaast zijn er FES-middelen opgevraagd voor de thema's «wind op zee» (gericht op de ontwikkeling van 6000 MW op Zee in 2020 en het versterken van de positie van het Nederlandse bedrijfsleven en kennisinstellingen op dit terrein), «nieuw gas» (gericht op het verlagen van de kosten voor vergistings-, vergassings- en waterstoftechnologie) en het project «Hisarna» (met als doel de bouw van een *pilot-plant* voor energiezuinige staalproductie met gunstige effecten op CO₂-emissies). Al deze thema's maken onderdeel uit van de Innovatieagenda Energie.

Duurzame energie (MEP, SDE, Tegemoetkomingsregeling)

De wijziging wordt nagenoeg geheel veroorzaakt door de volgende administratieve mutatie in de verplichtingenraming. Voorgesteld wordt om op kasneutrale wijze verplichtingenruimte naar 2010 te halen om de in 2010 verwachte beschikkingen voor de SDE af te kunnen geven. Dit betreft de beschikkingen voor Wind-Noordoostpolder, Wind op Zee en de categorieën binnen SDE 2010. Deze verplichtingenruimte wordt in mindering gebracht op de latere jaren waarin de aan de verplichtingen verbonden daadwerkelijke betalingen plaatsvinden. Daarnaast wordt jaarlijks extra bruto-verplichtingenruimte toegevoegd aan de SDE in verband met het percentage van de verplichtingen waarvan verwacht wordt dat het niet tot daadwerkelijke betalingen leidt. Hiermee worden de kosten van de regeling dus beter afgestemd op de vastgestelde budgetten.

Duurzame warmte

Met deze mutatie wordt voorgesteld de FES-middelen op te vragen ten behoeve van geothermie in 2010. In 2009 zijn geen FES-middelen gecommitteerd als gevolg van het uitblijven van aanvragen in dat jaar. De regeling is per 1 mei 2010 gesloten; er zijn twee aanvragen ingediend. Economische Zaken verlaagt het financiële risico voor boringen naar aardwarmte door zich via dit instrument garant te stellen voor niet-succesvolle boringen. Naar verwachting zal slechts een klein deel van deze verplichtingen tot daadwerkelijke betalingen leiden. Bij succesvolle boringen vindt immers geen uitbetaling plaats.

CO₂-reductieplan/Joint Implementation

Betreft de toevoeging van de HGIS eindejaarsmarge 2009 voor de realisatie van reductieverplichtingen door middel van Joint Implementation.

Carbon Capture and Storage (CCS)

De mutatie betreft het voorstel om het verplichtingenbudget te verhogen om de committering aan te kunnen gaan voor het door de Europese Commissie geselecteerde CCS-demonstratieproject van E.ON/Electrabel (ROAD project). Het ROAD project is het eerste grootschalige

CCS-demonstratieproject in Nederland gericht op het ontwikkelen en realiseren van CO₂-afvang, -transport en -opslag bij de in aanbouw zijnde E.ON-kolencentrale Maasvlakte op de Maasvlakte te Rotterdam. Het betreft een subsidie, mede namens de minister van VROM, waarmee het E.ON/Electrabel project maximaal € 150 miljoen zal ontvangen voor zowel de investeringsfase als de demonstratiefase van het project. Tevens bevat deze mutatie de vanuit het Aanvullend Beleidsakkoord beschikbaar gestelde middelen voor CO₂-afvang.

Personeel Energie

Sinds de samenvoeging van DG Energie (artikel 4) en DG Telecom (artikel 10) tot DG ET werd het personeelsbudget via een standaard verdeelsleutel verdeeld. Door de overheveling van personeelsbudget (€ 1,8 mln) van artikel 10 naar artikel 4 wordt de verdeling van het budget binnen DGET geactualiseerd. Tevens wordt een eenmalige verhoging van het budget (€ 0,9 mln in 2010) voorgesteld voor extra tijdelijke capaciteit voor de uitvoering van onder andere de Rijkscoördinatieregeling, de implementatie van Europese richtlijnen, duurzaamheidsbeleid, de elektrische auto en de innovatieagenda energie. Dekking ervan komt uit het onderdeel «bijdrage aan agentschap» van beleidsartikel 4.

Aardgasbaten

De daling van de geraamde kasinkomsten aan aardgasbaten is het netto-resultaat van een aantal effecten. Ten eerste zijn de verwachte kosten van de aardgaswinning naar boven bijgesteld. Daarnaast wordt de koppeling tussen de gasprijs en de olieprijs steeds losser. Een steeds groter deel van het gas wordt verkocht tegen, lager dan eerder geraamde, spotprijzen in plaats van tegen (hogere) oliegekoppelde gasprijzen. Naast deze neerwaartse effecten op de baten, zijn er ook opwaartse effecten: het verwachte productievolume is toegenomen en de verwachte olieprijs is verhoogd ten opzichte van de raming bij Miljoenennota.

Bijdrage aan het FES

De bijdrage aan het FES wordt per suppletore begroting aangepast aan het kasritme en de omvang van de uitgavenraming binnen het FES. Deze zijn leidend voor de voeding van het fonds. De mutatie betreft een verlaging van de bijdrage aan het FES en stemt daarmee de voeding van het FES af op de wijzigingen die bij eerste suppletore begroting 2010 door de verschillende departementen worden voorgesteld.

Ontvangsten uit het FES

Deze mutatie betreft de FES middelen die in 2009 niet zijn benut en nu opnieuw worden ingezet en middelen die in 2010 nieuw worden opgevraagd.

Diverse ontvangsten

De veiling van CO₂-emissierechten, die oorspronkelijk in 2009 was gepland, heeft in april 2010 plaatsgevonden. Er zijn vier miljoen CO₂-rechten geveild voor een totaalbedrag van ruim € 55 mln. Zoals bij tweede suppletore begroting 2009 reeds aangegeven, was de vertraging opgelopen door de einduitspraak van de Raad van State, eind oktober 2009, inzake het geding tussen elektriciteitsproducenten en de Staat.

Artikel 5: Internationale Economische Betrekkingen (in € mln)

	Stand ontwerpbe- grotting 2010	Mutaties via NvW en amende- menten	Mutaties 1 ^e suppletore begrotting 2010	Stand 1 ^e suppletore begrotting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)				
Verplichtingen (totaal)	145,6	- 10,0	13,3	148,9	3,1	3,4	- 0,6	- 0,6
<i>Programma gerelateerde verplichtingen</i>	<i>139,0</i>	<i>- 10,0</i>	<i>13,3</i>	<i>142,3</i>	<i>3,1</i>	<i>3,4</i>	<i>- 0,6</i>	<i>- 0,6</i>
Markt en spelregels								
OD 1: Het internationale handels- en internationale investeringsverkeer verder vrijmaken en de economische rechtsorde versterken.								
- Bijdrage aan diverse organisaties	4,5		- 0,4	4,2	- 0,4	- 0,4	- 0,4	- 0,4
Basispakket								
OD 2: Bevorderen internationaal ondernemen								
- Prepare2start (PSB)	15,0			15,0				
- 2 Explore (2008 PESP)	1,5			1,5				
- Instrumentele uitgaven agentschappen (EVD)	5,8			5,8				
- Acquisitie van buitenlandse bedrijven	6,3			6,3				
- PUM	2,0			2,0				
- Bijdrage aan agentschappen (deelopdrachten EVD)	30,8			30,8				
- Bijdrage aan agentschappen (financiële instrumenten)	8,9			8,9				
- Bijdrage aan agentschappen (EVD-NFIA)	7,0			7,0				
- Overig (Wereldexpo)	3,2		3,8	7,0	- 1,2	- 1,2	- 0,2	- 0,2
Programmatisch pakket								
OD 3: Het gericht ondersteunen van het bedrijfsleven in kansrijke sectoren op zowel binnen als buitenlandse markten								
- Overig programmatische aanpak	16,1			16,1				
- Internationaal excelleren: Package4Growth	20,7			20,7	4,7	5,0		
- Internationaal excelleren: 2g@there	16,0	- 10,0	10,0	16,0				
Algemeen								
- Beleidsondersteuning	1,1			1,1				
<i>Apparaat gerelateerde verplichtingen</i>	<i>6,6</i>			<i>6,6</i>		<i>- 0,1</i>	<i>- 0,1</i>	
- Personeel DG BEB	6,6			6,6		- 0,1	- 0,1	
Uitgaven (totaal)	134,6	- 10,0	13,3	137,9	3,1	3,3	- 0,7	- 0,6
Waarvan programma-uitgaven	128,0	- 10,0	13,3	131,3	3,1	3,3	- 0,6	- 0,6
Waarvan juridisch verplicht ¹	94,6			94,2				
OD 1	4,5		- 0,4	4,2	- 0,4	- 0,4	- 0,4	- 0,4
OD 2	70,5		6,8	77,3	- 1,2	- 1,2	- 0,2	- 0,2
OD 3	51,7	- 10,0	6,7	48,4	4,4	5,0		
Algemeen	1,2		0,3	1,5	0,2			
Ontvangsten (totaal)	12,7		0,4	13,1				
- Ontvangsten gemengde kredieten	0,7			0,7				
- Ontvangsten uit garanties	10,0			10,0				
- Ontvangsten Fes	0,9			0,9				
- Diverse ontvangsten DG BEB	1,1		0,4	1,5				

¹ Dit betreft uitfinanciering van verplichtingen die tot en met 2009 zijn aangegaan en de bijdragen aan instellingen en instituten. Inmiddels zijn uiteraard ook in de eerste maanden van 2010 uitgaven juridisch verplicht.

Overig (Wereldexpo)

Voorgesteld wordt om € 3,8 mln, afkomstig uit de eindejaarsmarge HGIS over 2009, bij de eerste suppletore begroting 2010 toe te voegen aan dit budget ten behoeve van de financiering van de Wereldtentoonstelling 2010 te Shanghai.

Internationaal excelleren 2g@there

Als gevolg van het door de Tweede Kamer in december 2009 aangenomen amendement Ten Hoopen (Amendement 32 123 XIII, nr. 12) is het in 2010 beschikbare budget voor de regeling in 2009 met € 10 mln verlaagd. Om toch tegemoet te kunnen komen aan het grote beroep op 2g@there wordt voorgesteld om bij eerste suppletore begroting 2010 € 10 mln toe te voegen aan het budget zodat de in 2009 ingediende aanvragen waar geen budget meer voor was, thans kunnen worden gecommiteerd en afgehandeld. De benodigde middelen zijn afkomstig uit de eindejaarsmarge HGIS over 2009.

Artikel 8: Economische analyses en prognoses (in € mln)

	Stand ontwerpbe- grotting 2010	Mutaties 1 ^e suppletore begrotting 2010	Stand 1 ^e suppletore begrotting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)				
Verplichtingen (totaal)	13,5		13,5				
– Apparaatuitgaven CPB	13,5		13,5				
Uitgaven (totaal)¹	13,5		13,5				
Ontvangsten (totaal)	1,6		1,6				

¹ De raming bestaat uitsluitend uit apparaatuitgaven van het CPB. Deze uitgaven zijn in bestuurlijk opzicht slechts in beperkte mate flexibel.

Artikel 9: Voorzien in maatschappelijke behoefte aan statistieken (in € mln)

	Stand ontwerpbe- grotting 2010	Mutaties 1 ^e suppletore begrotting 2010	Stand 1 ^e suppletore begrotting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)				
Verplichtingen (totaal)	189,1	1,3	190,4				
– Bijdrage aan CBS	189,1	1,3	190,4				
Uitgaven (totaal)¹	189,1	1,3	190,4				
Ontvangsten (totaal)							

¹ De raming bestaat uitsluitend uit apparaatuitgaven van het CBS. Deze uitgaven zijn in bestuurlijk opzicht slechts in beperkte mate flexibel.

Artikel 10: Elektronische communicatie en post (in € mln)

	Stand ontwerpbe-groting 2010	Mutaties via NvW en amende-menten	Mutaties 1 ^e suppletore begroting 2010	Stand 1 ^e suppletore begroting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)				
Verplichtingen (totaal)	79,4	- 10,0	11,6	81,0	5,1	- 0,7	- 0,7	0,3
<i>Programma gerelateerde verplichtingen</i>	57,4	- 10,0	13,2	60,6	7,0	1,2	1,2	2,2
Markt en spelregels								
OD 1: Een efficiënt werkende communicatie- en postmarkt								
– Bijdrage aan internationale organisaties	2,5		3,0	5,5	- 1,0	- 1,0	- 1,0	
– Bijdrage aan OPTA	3,6			3,6				
Programmatisch pakket								
OD 3: Ontwikkeling van voorzienin-gen voor elektronische communicatie								
– PRIMA (voorheen Nationaal Actieplan Elektronische snelwegen)	20,1	- 10,0		10,1				
– ICT- flankerend beleid en administratieve lasten	17,2		10,9	28,1	8,5	2,7	2,7	2,7
– ICT&MKB	0,7			0,7				
Algemeen								
– Beleidsvoorbereiding en evaluaties	13,3		- 0,7	12,6	- 0,6	- 0,6	- 0,6	- 0,6
<i>Apparaat gerelateerde verplichtingen</i>	22,0		- 1,6	20,4	- 1,8	- 1,8	- 1,8	- 1,8
– Personeel Telecom en Post	9,6		- 1,8	7,7	- 1,8	- 1,8	- 1,8	- 1,8
– Toezicht Agentschap Telecom (Secretaris Generaal)	5,9		0,2	6,1				
– Bijdrage Agentschap Telecom (Inspectie)	6,5			6,5				
Uitgaven (totaal)	81,6	- 10,0	8,7	80,2	6,2	0,3	0,3	0,3
Waarvan programma-uitgaven	59,7	- 10,0	10,3	60,0	8,0	2,2	2,2	2,2
Waarvan juridisch verplicht ¹	28,3			28,3				
OD 1	6,6			6,6				
OD 3	39,8	- 10,0	10,9	40,7	8,5	2,7	2,7	2,7
Algemeen	13,2		- 0,6	12,6	- 0,5	- 0,6	- 0,6	- 0,6
Ontvangsten (totaal)	26,4			26,4				
– Overige ontvangsten	26,4			26,4				

¹ Dit betreft uitfinanciering van verplichtingen die tot en met 2009 zijn aangegaan en de bijdragen aan instellingen en instituten. Inmiddels zijn uiteraard ook in de eerste maanden van 2010 uitgaven juridisch verplicht.

Bijdrage internationale organisaties

In 2010 vindt The Plenipot (Plenipotentiary) Conferentie van de International Telecommunication Union (ITU) plaats. Deze conferentie wordt eens in de vier jaar georganiseerd. Met deze mutatie wordt voorgesteld om de voor 2010 benodigde verplichtingenruimte uit de jaren 2011 t/m 2013 in 2010 in te zetten.

ICT-flankerend beleid en administratieve lasten

Door de verandering per 2010 van Gemeenschappelijke Beheer Organisatie (GBO) in de baten-lastendienst Logius (BZK) is een splitsing aangebracht tussen de eigenaarsrol en de opdrachtgeversrol. Om die reden is EZ opdrachtgever geworden voor een aantal projecten die Logius uitvoert. Het betreft de projecten Bureau Forum Standaardisatie, Standard Business Reporting (SBR) en DigiD voor bedrijven. Deze mutatie betreft de overheveling van budgetten van diverse ministeries naar de begroting van EZ. EZ sluit hiervoor een overeenkomst met Logius.

Artikel 21: Algemeen (in € mln)

	Stand ontwerpbe- grotting 2010	Mutaties 1 ^e suppletore begrotting 2010	Stand 1 ^e suppletore begrotting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)				
Verplichtingen (totaal)	102,9	2,8	105,8	0,2	- 1,3	- 1,3	- 1,4
Personeel algemeen							
- Personeel stafdienst	36,5	- 1,7	34,8	- 1,6	- 1,8	- 1,8	- 1,9
- Centraal Personeel P&O	6,3	0,3	6,7	0,3	0,3	0,3	0,3
- Centraal Personeel EZ	7,4	- 0,2	7,3	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2
- Wachtgeld	3,3	1,8	3,3	1,2			
- Sociaal plan	4,1		5,9				
Materieel algemeen							
- ICT	14,1	0,1	14,2	0,3	0,2	0,4	0,4
- Inhuur Auditdienst	0,2		0,2				
- Materieel diversen	0,2	2,5	2,7				
- Materieel Communicatie	1,8		1,8				
- Materieel kernministerie	27,3	0,7	28,0	0,2	0,2		
- Materieel WJZ	0,7		0,7				
- Parkeerpost	0,7	- 0,7					
- Verzameluitkering	-						
Uitgaven (totaal)	101,7	2,9	104,6	0,2	- 1,3	- 1,3	- 1,4
OD personeel	56,6	0,2	56,8	- 0,2	- 1,6	- 1,6	- 1,7
OD materieel	45,1	2,7	47,8	0,4	0,3	0,3	0,3
Ontvangsten (totaal)	2,3	4,5	6,8				
- Diverse ontvangsten personeel	2,3		2,3				
- Ontvangsten (buiten)diensten		4,5	4,5				

Materieel diversen

Dit betreft hoofdzakelijk de toekenning van middelen (eenmalig € 2 mln in 2010) uit het investeringsbudget «Programma Vernieuwing Rijksdienst» voor het ICT-project E-dienstverlening van Agentschap NL.

Ontvangsten (buiten)diensten

Het eigen vermogen van SenterNovem, Octrooicentrum Nederland en Agentschap Telecom was ultimo 2009 hoger dan op basis van de nieuwe Regeling baten-lastendiensten 2007 is toegestaan. Het surplus aan eigen vermogen van in totaal € 4,5 mln (SenterNovem: € 3,9 mln, Octrooicentrum Nederland: € 0,3 mln en Agentschap Telecom € 0,3 mln) wordt in 2010 aan EZ afgedragen. Het positieve resultaat van SenterNovem wordt enerzijds verklaard door de groei van de opbrengst (16%). Anderzijds is er sprake geweest van beheerste ontwikkeling van de apparaatskosten (13%) die daarmee minder zijn toegenomen dan de opbrengsten.

Artikel 22: Nominaal en onvoorzien (in € mln)

	Stand ontwerpbe- groting 2010	Mutaties 1 ^e suppletore begroting 2010	Stand 1 ^e suppletore begroting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)				
Verplichtingen (totaal)	12,4	- 5,5	6,9	0,3	0,3	0,3	0,3
- Loonbijstelling	5,2		5,2				
- Prijsbijstelling	7,1		7,1	0,3	0,3	0,3	0,3
- Budget onvoorzien	0,4		0,4				
- Nog te verdelen posten	- 0,3	- 5,5	- 5,8				
Uitgaven (totaal)	11,1	0,8	11,9	0,3	0,3	0,3	0,3
- Loonbijstelling	5,2		5,2				
- Prijsbijstelling	7,1		7,1	0,3	0,3	0,3	0,3
- Budget onvoorzien	0,4		0,4				
- Nog te verdelen posten	- 1,6	0,8	- 0,8				
Ontvangsten (totaal)							

Nog te verdelen posten

Betreft het afgesproken gedeelte van de dekking binnen de EZ-begroting voor het door de Europese Commissie geselecteerde CCS-demonstratieproject van E.ON/Electrabel (ROAD project), zie ook artikel 4.

Artikel 23: Afwikkeling oude verplichtingen (in € mln)

	Stand ontwerpbe- groting 2010	Mutaties 1 ^e suppletore begroting 2010	Stand 1 ^e suppletore begroting 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)				
Verplichtingen (totaal)	1,0		1,0				
- Afwikkeling BBH-regeling (garantieplichting)	1,0		1,0				
Uitgaven (totaal)	1,0		1,0				
Ontvangsten (totaal)	0,6		0,6				
- Ontvangsten Volvo	0,6		0,6				

Definitieve Openingsbalans per 1 januari 2010 van Agentschap NL

(x € 1 000)

	definitieve openingsbalans	indicatieve openingsbalans (uit ontwerpbegroting 2010)
Activa		
Immateriële activa	1 285	1 184
Materiële activa		
– grond en gebouwen	–	1 723
– installaties en inventarissen	13 574	14 893
– overige materiële vaste activa	1 870	6 814
Voorraden	–	–
Debiteuren	5 500	11 486
Nog te ontvangen	6 051	6 136
Liquide middelen	47 588	20 624
Totaal activa	75 868	62 861
Passiva		
Eigen Vermogen		
– exploitatiereserve	16.348	10 092
– verplichte reserve	–	–
– onverdeeld resultaat	–	448
Leningen bij het MvF	–	9 890
Egalisatierekening	671	670
Voorzieningen	8 813	6 873
Crediteuren	14 666	12 745
Nog te betalen	35 370	22 143
Totaal passiva	75 868	62 861

Toelichting

Hieronder worden per balanspost de belangrijkste verschillen toegelicht van de definitieve openingsbalans ten opzichte van de indicatieve openingsbalans (opgenomen in de ontwerpbegroting 2010 van EZ).

Activa

Vaste activa

Grond en gebouwen

In de definitieve openingsbalans is gekozen voor een herrubricering van de geactiveerde verbouwingen van de EVD van «grond en gebouwen» naar «Installaties en inventaris».

Installaties en inventarissen/overige materiële vaste activa

De neerwaartse bijstelling van deze post wordt veroorzaakt door lagere investeringen SenterNovem (€ 6 mln) dan begroot; de verhuizing van de vestiging Zwolle was in 2009 gepland, dit is echter uitgesteld.

Vlottende activa

Debiteuren

De debiteurenstand is ongeveer € 6 mln lager dan geprognosticeerd. In de definitieve stand zijn de onderlinge leveringen geëlimineerd en de voorzieningen geharmoniseerd. Het harmoniseren van de voorzieningen heeft een zeer beperkt neerwaarts effect van € 0,06 mln. De prognose is gebaseerd op een extrapolatie van het percentage debiteuren t.o.v. de omzet. Dit percentage is in 2009 met name bij SenterNovem gedaald.

Liquide middelen

De stand liquide middelen is € 27 mln hoger dan geprognosticeerd. Dit is grotendeels te verklaren door a. hogere omzet SenterNovem (€ 5 mln), b. lagere stand debiteuren (€ 6 mln), c. lagere investeringen (7,8 mln) en d. een hoger resultaat (€ 6 mln).

Passiva

Eigen vermogen

In artikel 5 lid 4 van de regeling Baten-lastendiensten 2007 is aangegeven dat in de openingsbalans alleen een exploitatiereserve en een verplichte reserve kunnen worden opgenomen. Omdat het hier gaat om een samensmelting van drie bestaande baten-lastendiensten is in het exploitatieresultaat tevens het onverdeeld resultaat over 2009 verwerkt. In de slotbalansen over 2009 waren de volgende onverdeelde resultaten opgenomen:

SenterNovem	€ 4,9 mln
EVD	€ 0,5 mln
Octrooicentrum Nederland	€ 0,4 mln
	<hr/>
Totaal	€ 5,8 mln

Het totaal aan resultaat over 2009 was € 5,5 mln hoger dan begroot. De harmonisatie van de waarderingsgrondslagen en onderlinge eliminaties hebben per saldo een positief effect van € 0,5 mln. Dit effect is verwerkt in de exploitatiereserve.

Over de bestemming van het onverdeeld resultaat 2009 zal door de eigenaar nog besluitvorming plaatsvinden. Het eigen vermogen zal hierbij binnen de 5% norm worden gebracht.

Lening bij MvF

Door uitstel van de verhuizing Zwolle is door SenterNovem geen gebruik gemaakt van de kredietfaciliteit.

Voorzieningen

De voorzieningen bestaan uit voorzieningen voor ambtsjubilea (€ 4,7 mln), verlieslatende contracten (€ 3,0 mln) en wachtgelden (€ 1,1 mln). Het verschil met de indicatieve openingsbalans wordt grotendeels veroorzaakt doorenerzijds de harmonisatie van de waarderingsgrondslag (- € 0,65 mln). Anderzijds door een verhoging voor bij de opstelling van de indicatieve openingsbalans nog niet voorziene verlieslatende contracten (€ 2,4 mln).

Crediteuren

Door een hogere omzet en bijbehorende materiële kosten is de stand crediteuren gestegen.

Nog te betalen

Dit betreft enerzijds de post onderhanden werk bestaande uit de saldering van vooruitontvangen bedragen van de opdrachtgever en nog te factureren omzet en anderzijds de overige nog te betalen kosten.